

ACCIO 52

CIUTADANA

EDITORIAL

Les properes eleccions

L'article 5.è de la Llei Municipal de Catalunya, suara aprovat pel Parlament Català, disposa que les eleccions municipals tinguin lloc en la primera quinzena de novembre, per tal que els Ajuntaments es constitueixin el dia primer de gener següent, i que siguin convocades pel Govern de la Generalitat almenys amb trenta dies d'anticipació.

Com que les lleis són promulgades pel seu compliment inexorable, tot el més tard aquestes eleccions seran convocades a mitjans d'octubre, de manera que dintre un mes i mig estarem en període electoral.

Com respondrà Catalunya a la pregunta popular? Quines orientacions donarà mitjançant el sufragi? Sofrirà desviacions la línia recta, nítida, fulgent, que el 12 d'abril de 1931, com una espasa flamígera, fulminà la monarquia espanyola, ferint-la a mort per sempre més? Dintre la trajectòria republicana, desviarà l'agulla indicatòria envers la dreta o envers l'esquerra? Com reaccionarà el poble després d'aquests dos anys de règim republicà i dels nostres inicis autònoms?

Ningú pot donar resposta certa a les preguntes, però segurament podem sentar unes premisses que poden orientar envers la contestació de les mateixes. Per de prompte, és massa prop encara el record dels procediments de govern de l'antiga monarquia, massa viva la llaga de la dictadura, massa recent l'ensorrament de la dinastia borbònica, perquè — i menys a Catalunya — pugui esperar ningú una disminució de vots republicans. Inclús pels que no han trobat la realitat republicana en concordància exacta amb l'ideal republicà que en concebia la seva ment, la fe en la República no ha pas aminorat, ja que saben que dintre la República hi caben totes les possibilitats de re-

novació, de transformació, de lluita, de triomf, en contraposició a les monarquies, en la que no hi cabia res, ja que la seva estructuració era independent i per damunt de la voluntat del poble, que devia acatar-la, sofrir-la i resignar-se.

Tampoc és possible pensar en una rectificació de la catalanitat manifestada a les urnes, del poble català. Precisament les preocupacions i angoixes del Govern de la Generalitat en anar realitzant l'obra dels traspassos, quan la Llei de l'Estatut ha de prendre vida efectiva o realitat turgent a casa nostra, angoixes i preocupacions que tot bon català ha degut sentir, prestant una implícita confiança i un suport moral als nostres governants, ha de manifestar-se evidentment en el resultat electoral, recolzant amb la victòria els candidats que encarnin les idees bàsiques de catalanitat i de republicanisme. Els partits polítics no catalans, els partits polítics que emanen d'un centralisme, tan odiós en monàrquic com en republicà, i que renequen del sentiment català en fer-se satèl·lits d'uns organismes madrilenyistes, no tindran gaire feina a buscar candidats a una segura derrota, i obraran prudentment allunyant-se d'una que els enfonzaria novament en el ridícul de la seva misèria fisiològica i mental.

Enfront, doncs, se trobaran els dos partits basals en la política catalana: l'Esquerra Republicana de Catalunya i la Lliga Catalana; el nostre partit amb la potencialitat que li dona la seva joventut plètòrica d'energies i escomeses, el seu contingut ideològic basat en les realitats del liberalisme que escau al temps i les circumstàncies actuals, amb la seva història continuada de victòries, amb la confiança mantinguda en el cor dels catalans, i per altra banda la gasiveria de la Lliga, sofisticadora de tots els anhels populars, romàn-

SETMANARI DEL PARTIT R.F.N.
DE LES COMARQUES GIRONINES

GIRONA

25 agost 1933

15 ct.

ACCIO CIUTADANA

25 agost 1933

52

SETMANARI DEL PARTIT REPUBLICÀ FEDERAL
NACIONALISTA DE LES COMARQUES GIRONINES

Redacció i Administració: C. Carme, 13. - Girona : Tel. 199

Hores despatx: 6 a 8 de la vetilla

Subscripció trimestre: 1'75

Surt els divendres

DELEGACIONS COMARCALS

OLOT
Màrtirs de Jaca, 9

RIPOLL
Trinitat, 6-2.º

GIRONA
Carme, 13

PALAMÓS
FIGUERES
Cervantse, 3

PUIGCERDA
Centre Republicà

STA. COLOMA
Clavé, 23

tica enyoradissa de les virtuts (!) de l'extingida monarquia, suport d'un conservadurisme anquillosat i d'una burgesia rígida, clerical i estantissa, impròpia per al govern de qualsevol poblet de mala mort.

La lluita electoral, però, tindrà per part dels dos combatents, el mateix emblema; la bandera de les quatre barres, la bandera que tots els catalans portem al cor i a l'ànima; però la diferència dels abanderats, la diferència dels motius pels quals s'enlaira la ban-

dera, els ideals que bateguen dintre els plecs, seran les diferenciacions més antagòniques, més oposades, més contràries: la Lliga, amb la bandera, assenyalarà un ahir, ja mort i descompost; l'Esquerra, amb la bandera, no es conformarà pas en assenyalar un avui, sinó que assenyalarà aquell demà pletòric de justícia social, de llibertat per a tothom, d'amor als ideals eterns de renovació i de civilitat supremes.

'El Sol' i Roviralta

Els "gangsters" d'altura

Algun temps enrera s'embombà ràpidament la notícia: "El Sol" — juntament amb el seu adlàter "La Voz"— canviaven d'orientació política; llur majoria d'accions havien estat adquirides pel milionari català Josep M. Roviralta, i aquest pensava donar-li un to manifestament antigovernamental. "El Sol", l'antic baluard liberal del sector més destacat de la intel·lectualitat espanyola; l'òrgan vibrant i documentat de la política esquerrista de la República, passava a unes noves mans. ¿Quin camí seguiria?

La nova orientació empresa és del més infamant que hom pugui presenciar entre el llastimós espectacle de la premsa mercenària. Antigament, en l'època de concentració i de lluita contra la Dictadura i la Monarquia, "El Sol" era un periòdic que honorava Espanya pel seu contingut, per la vàlua de les seves col·laboracions, per la polidesa literària — admirable àdhuc en els seus ínfims detalls — amb què apareixia diàriament. En l'actualitat, perdudes totes aquestes qualitats i aquell tast d'elegància espiritual que desprenien totes les seccions, "El Sol", espill d'informacions calumnioses i derrotistes, òrgan cegament capitalista, és dels periòdics que més indignació i repugnància produeixen en llegir-los.

En aquests últims temps, abans la transmutació, hi col·laboraven amb assiduitat figures literàries de les més sobresortints i significatives. Entre elles, Joan Ramón Giménez, l'il·lustre poeta d'una tan marcada influència en la nova generació de lírics castellans, i Rafael Albertí, el jove valor de la lírica contemporània, inquieta i oscil·lant. Juntament amb aquests dos noms tan representatius, tot una plèiade (Domenchina, Ayala, Angel Làzaro...)

d'altres valors destacades, continuaven donant a "El Sol" aquell to prísti i esmerilat propi d'una finíssima producció literària. I bé, a desgrat de l'apoliticisme i exclusivisme artístic d'aquests grans escriptors, tots ells han refusat llur col·laboració, i s'han allunyat fastiguejats d'aquesta girada covarda i reventista del periòdic. La dignitat intel·lectual ha tingut un nou gest magnífic.

Solament l'ha enfosquit una taca negra: Fernando Vela, aquest pària de l'etern aprenentatge filosòfic, que no ha tingut inconvenient d'endogalar-se a les cordes generoses d'un milionari per a vomitar diàriament insídies derrotistes, innocentment dissimulades per la levitat de la cursiva i la subtileza de l'estil.

Ja no apareix en el diari en qüestió aquella seva pàgina diària d'informacions culturals i de revista de llibres, síntesi verídica i estimulante de la fluctuació intel·lectual. En canvi, hi surten a cada número no res menys que dues pàgines completíssimes de "Suplemento Económico y Financiero"...

És tot un símbol...

* * *

Les campanyes d'"El Sol" han quedat concretades a dos temes: derrotisme sobre una política d'esquerra i de col·laboració socialista; derrotisme sobre l'autonomia catalana.

Referent al primer aspecte, s'ha al·ludit tot l'imaginable i s'ha tergiversat àdhuc palpables deduccions hisendístiques, per tal de crear un estat d'ànim de repressió, de malevolença, de falta de confiança, d'odi, d'odi i d'agressivitat obstinada als socialistes, a la legislació republicana i a l'Azaña. No una posició aliena al partidisme i d'imparcial d'informació, com fan altres

grans periòdics; sinó fer els possibles — sense presentar cap solució de continuïtat! — perquè s'esmicolés l'entusiasme i l'adhesió pel nou règim.

Quant al que afecta a l'Autonomia de Catalunya, tema novament remogut aquests dies per la qüestió de la valorització de Serveis, l'actitud adoptada per "El Sol" mereix l'epítet de canallesca, i la del renegat català que l'ha alentat i permès amb els seus milions, no hi ha prou qualificatius per a titllar-la. Les informacions d'"El Sol" aquests dies han tingut un verí i una mala fe contra Catalunya molts superiors àdhuc a les d'"A B C", el periòdic centralista per excel·lència, que si més no és propietat i està orientat per mans castellanès.

Ara que ja és un fet consumat l'autonomia catalana, remoure rezels, despertar suspicàcies, crear odís i aversions contra Catalunya en un terreny, desgraciadament, tan abonat com són les regions espanyoles, és una tasca vergonyosa per un home de la solvència intel·lectual de Fernando Vela. I que aquest sabotatge patriòtic sigui permès per un català, en ares a les diatribes del "Fernandito" contra la política actual, és una monstruositat incomprendible, sols justificable quan es tracta d'un vertader "gangster" d'altura.

Cal observar els mètodes de lluita d'aquests grans capitalistes, d'aquests — repetim-ho — vertaders "gangsters" d'altura. No hi ha cap emoció ni cap idealitat que hi alenti i que fonamenti llurs campanyes reventistes. Interessos materials. Res més. La joventut devem tenir-los sempre present; per ara, i sobretot, per l'incògnit esdevenidor...

JOSEP M. CORREDOR

El 24 d'Agost es complí el centenari de l'oda «A la pàtria» del gran Aribau

24 D'AGOST DE 1833

Ahir van complir-se cent anys de la publicació, en el periòdic "El Vapor", de Barcelona, de la poesia "A la Pàtria" de Ventura Carles Aribau. Aquesta composició poètica marca, sense que el seu autor pogués sospitar-ho, el punt de partida del despertar de tot un poble.

Des d'aquella data, del 24 d'agost del 1833, els literats catalans es començaren a donar compte, que escrivint en llengua que no era la pròpia es feia perdurar el decaïment patri i que la renaixença catalana havia de començar, forçosament, amb la restauració del prestigi, en mal hora afeblit, de la nostra llengua. Durant més de mig segle, foren els escriptors i poetes, els que conservaren el foc sagrat de l'amor patri. Vingueren després, un cop consolidada la renovació de l'idioma, els aspectes polítics de la renaixença de Catalunya, però sense aquella legió d'enamorats de la llengua i els costums patris, res no s'hauria fet i l'anul·lació de la nostra terra, com a poble lliure, hauria estat definitivament consumada.

L'oda "A la Pàtria", que mai no pogué sospitar Aribau que arribés a tenir importància històrica, va merèixer aviat ésser coneguda i elogiada per tothom. Torres Amat, al cap de tres anys, va reproduir-la en el seu "Diccionari d'escriptors catalans"; Pau Piferrer la dona a conèixer a Mallorca; Joan Aroles, fa altre tant a València i Joaquim Rubió Ors la invoca, l'any 1839, en "Mos cantars", poesia que conté un programa patriòtic que Aribau no s'atreu a formular.

ACCIÓ CIUTADANA es complau també en reproduir-la amb motiu del centenari de la seva creació.

A LA PATRIA

Adéu-siau, turons, per sempre adéu-siau,
oh serres desiguals que allí en la pàtria mia
dels núvols e del cel de lluny vos distingia
per lo repòs etern, per lo color més blau.
Adéu tu, vell Montseny, que, des ton alt palau,
com guarda vigilant, cobert de boira e neu,
guaites per un forat la tomba del jueu
e al mig del mar immens la mallorquina nau.

Jo ton superbe front coneixia llavors
com conèixer pogués lo front de mós parents;
coneixia també lo so de tos torrents,
com la veu de ma mare e de mon fill los plors.
Més, arrencat després per fats perseguidors,
ja no conec ni sent com en millors vegades;
així d'arbre migrat a terres apartades
son gust perden los fruits e son perfum les flors.

¿Què val que m'haja tret una enganyosa sort
a veure de més prop les torres de Castella
si el cant dels trobadors no sent la mia orella
ni desperta en mon pit un generós record?
En va a mon dolç país en ales jo em transport
e veig del Llobregat la platja serpentina,
que, fora de cantar en llengua llemosina,
no em queda més plaer, no tinc altre conhort.

Plau-me encara parlar la llengua d'aquells savis
que ompliren l'univers de llurs costums e lleis,
la llengua d'aquells forts que acataren los reis,
defengueren llurs drets, venjaren llurs agravis.
Muira, muira l'ingrat que, al sonar en sos llavis
per estranya regió l'accent natiu, no plora,
que al pensar en sos llars, no es consum ni s'enyora
ni cull del mur sagrat la lira dels seus avis.

En llemosí sonà lo meu primer vagit
quan del mugró matern la dolça llet bevia;
en llemosí al Senyor pregava cada dia
e cànctics llemosins somiava cada nit.
Si, quan me trobe sol, parl ab mon esperit,
en llemosí li parl, que llengua altra no sent,
e ma boca llavors no sap mentir, ni ment,
puix surten mes raons del centre de mon pit.

Ix doncs per expressar l'afecte més sagrat
que puga d'home en cor gravar la mà del cel,
oh llengua a mos sentits més dolça que la mel,
que em tornes les virtuts de ma innocent edat.
Ix, e crida pel món que mai mon cor ingrati
cessarà de cantar de mon patró la glòria;
e passa per ta veu son nom e sa memòria
als propis, als estranys, a la posteritat.

CARLES BONAVENTURA ARIBAU

Al cent anys justos de la renaixença catalana,
Catalunya està a punt de gaudir d'una àmplia i total
autonomia.

Així estem? Això mai!

DEIA "L'OPINIÓ":

El senyor Dencàs, Conseller de la Generalitat, ha dit "que serà qüestió d'aixecar una Bandera Anti-Democràtica". I nosaltres responem: Si fos veritat, només ens faltaria això, per emplenar fins a vessar l'amarga decepció que per massa condescendència amb l'enemic va apoderant-se dels republicans d'Esquerra, que vivim per ella. I consentiríem que un home així seguís ocupant un lloc en el nostre Govern? No! Tindriem la pell tan dura que ens féssim solidaris de semblants iniquitats en el si del nostre partit? No! Per tant, si el Partit el manté és perquè ho creiem una mala interpretació. Tindriem valor per parar els peus a En Lluhi i Vallescà, home veritat d'Esquerra i consentiríem que un home com En Dencàs seguís estigmatitzant-nos amb la marca de la traïdoria a la vertadera ideologia esquerrana, fonamentada en la Democràcia? No! Jamai.

Aquestes declaracions pròpies d'un insensat, que a darrera hora ens diuen han estat desmentides pel propi interessat, junt amb el procedir feble i poc revolucionari per dissort de molts homes que sostenim en els llocs de la màxima responsabilitat, feririen de ple les sensibilitats del nostre partit i al mateix temps que disvirtuarien el nostre programa, ens predisposaríem a fer definitivament una neteja, (cosa que no creiem tindrem necessitat de fer). Això corroboraria la nostra tesi de què fins que els vertaders republicans d'Esquerra no escombrem tota la brossa que rutila medrant a espatlles del partit i copem tots els llocs responsables, des de l'ínfim al màxim, no farem més que desacreditar-nos i preparar una desfilada inevitable en les nostres rengles. A l'Ajuntament de Barcelona es comença aquesta neteja que honra el partit i se seguiria, perquè caldria preguntar: Què pensen aquests homes? És que viuen tan ofuscats en llurs investidures, que poden arribar a suposar tan sols, que els militants d'Esquerra hem d'acotar el cap a totes les equívokes suggerències que surtin de la seva inconseqüent política? I seguiríem preguntant: És que no es donen compte de què no són més que uns mandatariis nostres i que som nosaltres que hem de fer i desfer i ordenarlos (això ho toleraria la Lliga, nosaltres ni pensar-ho. Per tant, queda ben diàfana la nostra conducta i la dels nostres Consellers, per molt que de bona o mala fe es vulgui desvirtuar), a ells perquè executin la voluntat nostra, la del poble que els votà, la del partit que els sosté? No capeixen que ells per si sols no són res i nosaltres ho som tot? No saben que ja s'ha acabat l'època dels capdillatges? Que el partit d'Esquerra és de descentració, filla del

sentit democràtic? Que no recorden que les normes i finalitats del Partit són obra de tots i no d'uns quants? És que per haverlos admès a ocupar llocs, es creuen amb el dret de trepitjar la voluntat del poble i obrar ells per compte propi? És que baden tant, que no temen que els homes que som l'Esquerra en la seva totalitat, de la mateixa manera que els donarem la nostra confiança, creient-los sincers, els bandejarem dels llocs que no mereixen ocupar i els allunyarem per sempre del Partit?

I En Dencàs i tots els homes del nostre partit, saben que no estariem disposats a què la finalitat de l'Esquerra pogués ésser ofegada pels intrusos pervinguts d'Acció Catalana (si és per aquí que es vol picar) o d'altres camps polítics, que medrant per arribar a desempenyar càrrecs, havent fet acatament als nostres compromisos, s'aprofitessin de la força dels nostres vots, i un cop aconseguits els seus propòsits, ens féssin traïdoria, volent portar al Partit un trastorn vergonyant, (i això desvirtua tots els dubtes i recels que encara tinguéssim). I saben aquests homes que si volguessin ésser antidemòcrates, si volguessin ésser conservadors de dreta, si volguessin ésser feixistes, haurien de claudicar del nostre camp, marxant ben lluny, perquè les nostres investidures no toleraríem que fossin empastifades per ningú, per molt que ells poguessin creure's imprescindibles i insubstituïbles, puix com més alts s'haguessin col·locat, més enèrgica seria la davallada que els hi imprimiríem.

I per acabar amb tot això, ratifiquem tots els acords d'Esquerra i exigim ràpidament la seva aplicació, altrament el poble, el Partit, sabria a què atendre's i sabria fer-se justícia, perquè la República sigui posada en un tot, en el lloc revolucionari veritat d'Esquerra, que tots volem i que així s'havia promès es faria i no s'ha complert per avui suficientment. Sensibleries? No. Precocitats? Tampoc. Molta lleialtat al Partit. Cert disgust per part nostra, per la manca d'energia i l'abús de tolerància que dona massa temps als enemics per refer-se, i per comble, mai per mai, hem d'engroixir les armes dels enemics polítics contra nosaltres, amb declaracions indignes (que creiem calúmnies com hem dit), d'acord amb actuacions Dretanes impròpies d'homes d'Esquerra.

Semblarà que la nostra orientació d'avui desdiu de la concessió tolerant d'ahir. Es creurà un propòsit nostre de fer una taparada per remoure el partit i fer trontollar els seus fonaments.

No, no i no. Greu error el que això cregui. Nosaltres som, hem estat i serem sempre els mateixos. Esquerrans "pur sang". El que passa és que, havent estat massa de bo-

na fe i en excés confiats, creient que la sinceritat i el sentit ideològic del Partit eren un fet real en la consciència de tots els nostres militants en un grau superlatiu; i per si no fos així i el temps ens demostrés dissortadament que la realitat és molt altra, i la nostra homogeneïtat global se'ns demostrés que és una heterogeneïtat, sobretot en els caps del partit en molts districtes i en diferents esferes, i ens teméssim que les lluites que havem sostingut i sostenim continuament per aquestes contradiccions contra els monarquitzants i els seus més afins, en les quals hi deixem troços de les nostres més íntimes sensibilitats haguessin d'acabar estèrilitat, com a malaguanyades desferres sacrificades en va pel procedir deplorable en les nostres rengles, de gent d'escassa convicció i poca ardidesa, tindriem una amarga decepció en la qual no creiem. Però, el poble rumoreja, i els nostres partidaris trien i ens combaten follament i ens volen desacreditar, i abans de què tots per igual, els que tenim més o menys responsabilitat contreta amb la massa ciutadana, ens titllessin d'apòstates, ens redreçaríem de nou, tancaríem de cop i volta la porta que confiats havíem obert assadollats d'un optimisme massa franc i no menys il·lus, i ens situaríem novament en les nostres primitives posicions revolucionàries del 14 d'abril de 1931, abans no arribéssim a una situació que massa tard tots ploraríem.

Volem que l'Esquerra camini de dret, sense cap defallença ni cap claudicació, per la ruta que s'havia assenyalat; hi serem inexorables i inquebrantables en els compromisos contrets i en les promeses fetes al poble en aquells moments vibrants d'emoció, moments de nova i esperançadora llum emancipadora, moments d'exaltació justiciera que clamava del cor del poble i que resta emboirada per una nuvolada creixent a la que no vol concedir-se importància i acabarà en tempesta atuidora per al pervindre de la República.

Clamem per la dignitat del Partit, negant-nos a corroborar al seu descrèdit, dolent-nos l'ànima i a contra cor, doncs ja prou i massa ens bescanten sense cap raó els partits polítics d'enfront, que ja ho són de desacreditats i en tot moment volen fer veure que portem la camisa bruta, perquè "Cree el ladrón que todos son de su condición", i preferim posar remei al mal a temps si fos necessari. Perquè estimem la nostra ideologia i li som fidels, no ens dolen prendes per aplaudir els encerts dels nostres homes representatius i propaguem sense descans la bondat dels nostres fins; i per la mateixa raó, noblement, donant la cara sempre, quan algun o alguns d'ells pogués posar-nos en evidència, nosaltres, el partit, el poble que

els donà la confiança, seriem els seus primers jutges més enèrgics i incommovibles. Per damunt de tot ha de quedar el prestigi de tots els companys d'Esquerra, no el d'una dotzena de mandatariis seus, i no dubtem que així es fa. I si els de la Dreta no ho sabien, que en prenguin exemple. I encara que sabés greu, encara que se'ns combatés, perquè dient les veritats es perden les amistats, així com sabem lloar-los, també sabríem combatre'ls demostrant que no admetem política eixorca i de concomitancies i baixeses, com la Lliga i altres partits. Vo-

lem homes nets, homes lleials. Volem que teòrica i pràcticament, Esquerra Republicana, dongui proves de què efectivament, és aquell Partit a qui el Poble en imponent majoria, diposità totes les seves esperances, per arribar a les fites d'avançada que el rehabilitin; que aquesta confiança no li va conferir endebades, i que els nostres homes fan feina sanejada, noble i lleial, d'acord amb el Partit.

ARTEMI CASANOVAS

La Canya, agost de 1933.

Croquis

EN EL CAS D'ANDORRA

El que sigui amic de constatacions significatives, que tinguin en la realitat de la vida una continuïtat històrica, podrà trobar en el conflicte andorrà, que abassega part de l'atenció pública, alguns fets reveladors i que confirmen aquelles constatacions.

Així tenim que en el desenrotllament dels esdeveniments que tenen per teatre el petit territori pireneic, es comprova una vegada més que els interessos amparats pel privilegi, són els fatals enemics de les conquestes i dels drets populars. Interessos sempre subalterns al costat o en comparació dels interessos del poble.

L'estructura arcaica i feudal de les Valls andorranes, sotmeses a la sobirania dels coprínceps, és la lloca que defensa els ous d'or de l'autarquia més absurda que es pugui donar en els nostres dies. Els autarques són els defensors dels grans negocis, i exercint l'autarquia i defensant els privilegis anti-democràtics, hi trobareu sempre amatents les institucions eclesiàstiques, representades aquesta vegada per la mitra urgellenca. Bisbes i capellans, i gent de dreta en conseqüència, al costat dels factors de dominació, reductes insubornables de les llibertats populars. És el cas, en petit, de l'Església sotmesa a l'autoritat i al caprici dels emperadors romans després de Constantí; dels desprendiments a favor del Sacre Imperi Romà-germànic; de les lluites sagnants i innobles de les Investidures; de l'Inquisició al servei d'interessos econòmics i reals; dels Papes i Prelats beneïnt els exèrcits que van a la guerra; de la submissió del Vaticà a Mussolini sacrificant el partit catòlic-popular de Dom Sturzo; de la baixesa papal a la dictadura hitleriana, sacrificant el famós "Zentrum" catòlic.

El poble andorrà, ara, com abans tots els pobles de l'Europa, han de veure un enemic en les oligarquies eclesiàstiques; han de veure en elles un element d'opressió; han

de veure en elles un instrument propici a estrangular uns drets naturals que deriven, segons ells, mediatament de Déu, com a autor i font de la vida. Però entre Déu i el Cèsar, deuen pensar que és millor servir a aquest que viu més a prop i té un bastó que pega o una mà que dóna, mentre que Déu... és a les altures.

DIFICULTATS SUPERADES

Qüestió de viva actualitat i generadora de forta espectació ha estat aquesta setmana la relativa a resoldre les diferències entre la Generalitat de Catalunya i el Govern de la República en relació a la forma de valorar el traspàs de determinats serveis i el cost dels mateixos.

Aquestes diferències aprofitades pels adversaris de la República i per aquells que censuren el Govern Azaña perquè dura massa, han donat lloc a què tota mena de fantasies — aquelles fantasies que fabrica la premsa madrilenya tan sovint — pronosticant esdeveniments polítics per la ruptura de les bones relacions de lleialtat que han regit sempre entre els dos òrgans de govern.

Una vegada més, les càbales han esdevingut frustrades, cosa que ens alegra tant, com catalans i com republicans, com disgusta el que no és de dir a aquelles colles inconformistes i malèvols. Això vol dir que el bon sentit, amb bona voluntat, s'imposa sempre i és capaç de superar les situacions per crítiques que siguin.

Una lliçó més de la manera d'obrar de l'esperit que informa el règim republicà, que com nau armada capeja vents i tempestes amb una empena que fa brotar en el cor els millors averanys. Una lliçó més de fortaleza i de capacitat d'acció a favor dels homes que a Madrid i a Barcelona ens governen, desmentidora de l'allau d'improperis que cada dia els hi dediquen la legió dels malavinguts amb què es faci via ascendent i es vencin els trencacolls que la força de les coses posa sense parar en el camí de la governació de l'Estat.

"Burla, burlando", podrem repetir amb el

poeta, mentre els Brunets de tota mena van vessant la bilis que sobreproduïxen llurs glàndules hepàtiques. El traspàs de serveis va fent-se; la Reforma agrària va implantant-se; les lleis laiques són una realitat vivent; el militarisme jau en el seu llit; l'aristocràcia és un espectre; la pau social va afermant-se un xic cada dia...

En dos anys i escaig s'ha fet més que en un segle. Catalunya ha vist convertida en realitat en aquest temps efímer, una gran part dels seus somnis, cantats líricament en trenta anys de catalanisme folklòric pels que tenint-se per "grans estadistes" no podien aconseguir sisquera el trist nomenament d'un Bisbe indígena per a regentar una diòcesi catalana.

Remitit

Sr. Director d'ACCIÓ CIUTADANA.

Girona

Distingit senyor: En una nota plena d'ironia i de mal dissimulat verí del corresponçal d'aqueix periòdic a Palafrugell, se'm vol atribuir la paternitat d'uns anuncis apareguts a la premsa barcelonina (crec que es fa referència a la pàgina d'anuncis turístics de "La Publicitat") en els quals figura un mapa d'un determinat sector de la Costa Brava fet a posta per tal d'anunciar els llocs per als quals expèn bitllets directes la Companyia dels Ferrocarrils de M. S. A. utilitzant el "Costa Brava Exprés".

Si la gelosia que traspua l'esmentada nota no hagués encegat el fanàtic corresponçal, hauria vist pla bé que el dit anunci no té res a veure amb S'Agaró, ja que és inserit per la Companyia de M. S. A. i és separat per una ratlla ben vistent del que més avall anuncia l'"Hostal de la Gavina".

Feta la precedent aclaració sols em resta fer públic la pena que produeix veure com són apreciats per esperits mesquins els esforços fets per a posar de relleu les belleses de determinats sectors de la nostra terra que sols beneficis poden reportar als habitants d'aquestes comarques quan elles siguin conegudes pel turisme internacional, i això no s'aconseguirà mai gastant les energies en picabaralles de campanar i discussions estèrils en les quals es vulguin denigrar certs llocs turístics, ans bé unint-se tots els que tinguin interès en la prosperitat turística de la nostra terra per portar a cap una obra comuna, a la que mai no havem regatejat el nostre concurs.

Agraint-li, senyor Director, la inserció d'aquestes ratlles, resto seu affm. i servidor

JOSEP ENSESA I GUBERT

Un poble símbol de republicanisme autèntic:

Tortellà

Vàrem tenir ocasió de visitar el poble de Tortellà en la diada històrica de la commemoració del LX aniversari de les vexacions, dels arrassaments, de les violacions, dels anil·laments i incendis comesos per les hostes carlines en els dies que aquests assetjaren el poble de Tortellà; per recordar la diada del 22 d'agost de 1873, en què fou víctima l'heroi Jaume Puigblanqué (a) "el cabo Xato", un dels 35 defensors que lluitaren des de l'Església. I, certament que vàrem viure-hi uns moments emocionants; vàrem sortir-ne amb un optimisme tan palès, amb una impressió tan formidable, que en servarem un dolç record tota la vida. No n'hi havia per menys; s'hi veia un entusiasme tan grandios; aquella gentada tan imponent i que quasi tots precisament eren de classe treballadora: símbol de republicanisme. De grans senyors, no se'n veia cap en lloc; aquests no hi eren ni hi feien tampoc cap falta, car si els que hi feien acte de presència se sentien els hereus d'aquells herois, del màrtir, als altres hom els hauria reconegut com els representants directes dels carlins, dels que trepitjaren bestialment el poble de Tortellà, d'aquells que en nom de Crist, — quin cinisme! — arrabassen els pobles, atropellant sense vergonya als ciutadans indefensos.

Diada de glòria per Tortellà. Arreu hom hi respirava l'ambient republicà i liberal; un ambient que s'enfortia amb els molts representants dels pobles de les comarques que havien anat a retre un homenatge als germans de Tortellà, per estimular-los a què no defalleixin en el camí emprès; diada d'emocions fortes; ho deien els batecs del cor a l'interpretar l'orquestra "Els Segadors", "La Marsellesa", en contemplar des del carrer l'imatge venerable d'aquell vellet, "el Gall", home de 91 anys, un dels defensors del poble de Tortellà en aquella data que es commemorava i l'únic dels supervivents, que mirava amb ulls fets, quasi sense llum a la manifestació camí del cementiri; l'arribada al cementiri on un monument bastit a la memòria de Jaume Puigblanqué recordava a tots els ciutadans els fets en què l'heroi donà la vida; en els moments de silenci demanats per retre un homenatge a la memòria del màrtir..., però, no hi ha dubte que l'emoció més formidable fou quan el venerable Joan Plana (a), "El Gall", aquell vellet que havia conviscut tots els moments que commemoraven, va ésser acompanyat a la tribuna junt amb els oradors i la Presidència. El públic en peu el corejava, era abraçat efusivament per les autoritats. Masses emocions pel pobre vellet; les llàgrimes

li vingueren als ulls...; quina alegria sentiria aquell home de 91 anys, que havia esmerçat els millors anys de la seva vida lluitant per uns ideals que avui veia plasmats en realitat. És impossible també descriure l'emoció que sentíem nosaltres a l'estrènyer aquella mà seca del bon vell; els ulls ens lluien humits i fins n'hi havia que les llàgrimes els regalimaven cara avall. Tot això féu que al despedir-nos dels companys de Tortellà sentíssim una enyorança, una recança de deixar aquells amics nostres amb els quals havíem conviscut un dia feliç, amarat de l'esperit que encarna els nostres ideals.

* * *

Poble símbol de republicanisme històric el de Tortellà. L'ambient republicà, liberal i democràtic d'aquest poble, no data precisament del "14 d'abril" ençà. En el temps del feudalisme, igual que avui es distingia entre els de la Comarca pel seu esperit revolucionari i insobordinació als monopolitzadors de les llibertats humanes. Fullejant un llibre del senyor Joan Matas, trobem un paràgraf que en fer referència al poble de Tortellà en aquella data, escriu: "Hay que reconocer que el pueblo de Tortellà que figura principalmente en son de protesta contra la opresión y exigencia de su Señor jurisdiccional de Salas, quizá a causa de esto es liberal y franco, poco amigo de curas y el primer pueblo de los alrededores en que se establecieron Logias Masónicas."

De tradició que els ciutadans de Tortellà han estat liberals, més també han estat homes valerosos i heroics que han sabut defensar les llibertats fins amb el sacrifici de la vida. Una prova palesa n'és la història dels fets, de les gestes suara commemorades, de les que amb breus paraules relatarem perquè hom en faci esment.

Era el 22 d'agost de 1873. Un exèrcit de 3.500 carlins, arrasava, cremava i violava el poble de Tortellà, però va ésser impotent per reduir a 35 voluntaris republicans que, reclusos dintre l'església que estava fortificada pel capità Estartús que comanava aquell nucli de valents, resistiren durant tres dies seguits i causaren 300 baixes a l'enemic; baixes que els carlins avergonyits de què un

nucli tan petit fes tants estralls a un exèrcit que disposava d'artilleria, portaven a les víctimes en corrals de tocinos on els cremaven amb "llostó". I no foren solament els homes els que deixaren tan alta la bandera republicana a Tortellà en aquella data. Cal fer menció de les heroicitats d'unes quantes dones comanades per la senyora Estartús, les quals no cessaren, durant l'assetjament carlista, de lluitar també, no defalliren ni un instant carregant fusells i tocant contínuament les campanes demanant auxili a la tropa del general Esteve que estava a La Junquera, i que féu cas omís dels clams dels heroics de Tortellà, deixant-los defensar-se amb braó, fins que socors arribats de Girona a les ordres del Governador Civil senyor Mata, obligaren als carlins a aixecar el setge.

* * *

Això és d'ahir; parlem d'avui, Tortellà no ha perdut ben res dels costums dels seus avis, ans el contrari, segueix encara destacat entre els pobles de la Comarca i els assenyala el camí a seguir. Cal remarcar l'obra magna que està portant a cap el Sindicat Agrícola, el Centre d'Esquerra, la Societat de Socors Mutus i totes les organitzacions dirigides per elements liberals. Tenen plasmació avui encara unes frases que també escriu el senyor Matas en el seu llibre que també daten del feudalisme: "Es Tortellà un pueblo trabajador, inteligente y emprendedor, cuyos hijos se han dispersado en todos los centros de España y del extranjero ejerciendo con provecho industrias y comercios."

Poble de Tortellà, segueix sempre avant sense defallir, porta com a lema la doctrina dels teus avis. Nosaltres, els vostres veïns dels pobles comarcans anirem seguint les vostres passes, i, necessàriament, hem de trobar-nos el dia que sigui precís jugar-nos la vida per les nostres llibertats si alguna vegada algú volgués arrabassar-nos-les o per junyir-nos amb una abraçada el dia que l'obra reivindicadora que preconitzen els nostres ideals resti plasmada en realitat.

PERE LLONGARRIU

Sant Jaume de Llierca, agost de 1933.

EXPRES-BAR

Situat a la Rambla - GIRONA - Telèf. 119

Begudes de les millors marques

Ressopons econòmics

OBERT NIT I DIA

Del 1.er d'octubre al 30 d'abril, temporada de marisc

Ostres-Percebes-Almejes-Gambes

rebudes diàriament a les 5 tarda.

L'acte commemoratiu de Tortellà

L'Esquerra en acció

La celebració de l'acte commemoratiu del 60è aniversari del 22 d'agost de 1873 tingué un marc més ample que el dels demés anys, cosa esperada des de molts, perquè no desmaiés l'entusiasme del poble que sempre vol veure's acompanyat, i més pels comarcans; però també hi faltava cada any, el relleu d'alguna personalitat que amb la seva vinguda donés un caire més important a la festa, i com diguérem en altra volta, una festa que fos l'encarnació de l'esperit liberal de La Garrotxa, que des de molt temps ha passat per ésser la més retrògrada de les comarques. Nosaltres no ho volem que així sigui; nosaltres volem fer veure a les demés, que aquesta comarca se l'ha tinguda en poc respecte i entregada als seus destins amb tot el joc de cacics que l'han portada a l'estat de descomposició, que fora la ciutat d'Olot, les demés poblacions no són considerades per res. Aquesta commemoració ha d'ésser com el símbol del redreçament de La Garrotxa. L'esperit liberal en nosaltres ja existia, però mancava una vareta màgica que la desvetllés, i dels de dalt depèn que encara ho sigui més, ajudant-la a què acabi d'una volta amb la por per bandejar als cacics.

A les 11 del matí del 20 del corrent, hora assenyalada pel començament de l'acte, minuts endavant minuts endarrera, arribaren les delegacions dels pobles comarcans, Besalú, Sant Jaume de Llierca, Montagut, Argelaguer i Begudà, capitanejades pels amics Fernández, de Besalú; Llongarriu, de Sant Jaume i Casanovas, de La Canya (Begudà), i la d'Olot representada pel nostre Diputat per Catalunya senyor Dot. Pocs minuts després vingueren els Diputats per Catalunya senyors Bancells i Cerezo amb el Cap de la Minoria parlamentària a les Constituents senyor Santaló, i tot seguit el Governador de la província senyor Prunés amb el seu secretari senyor Claret.

El dia es presentà d'una manera esplèndida; un dia més que estiuenç; un dels més calurosos de l'any, la qual cosa féu que la manifestació que seguí donant la tradicional volta per tot el poble en camí vers el cementiri, marxés forçadament aclaparada pels raigs solars i lentament, portant al seu davant banderes i música, seguida dels manifestants forans i locals i poble, anà a retre l'homenatge al màrtir mort en els focs sostinguts en aquesta població amb les hostes carlines, Jaume Puigblanqué.

Una vegada arribada la manifestació al cementiri, l'Alcalde senyor Coromines fa ofrena d'uns rams d'olivera a la tomba del màrtir i seguidament fa un petit parlament el vell batallador, fill del poble, l'advocat senyor Estartús (Pere), dient que els pobles que recorden als seus avant-passats s'honoren a si mateixos i pobles així no poden morir. Retut que fou l'homenatge es replegà altra volta la manifestació cap al local social, on quedaren les representacions de Besalú, Begudà i Sant Jaume per assistir a l'àpat íntim dedicat pel Centre d'Esquerra als nostres Diputats i demés autoritats. En l'àpat no hi hagué discursos, sols foren converses sobre els moments històrics que vivim.

Després de l'àpat tingué lloc el míting per recordar els fets

històrics passats i lligar-los als presents, fent apologia dels dos anys i mig de República. L'ampli local de la Societat de Socors Mutus era gairebé petit per aplegar la gentada que s'hi acollí, tant de la població com de fora. Tots estaven frisosos de poder donar oïda als parlaments dels nostres Diputats i Governador, doncs en tant temps que portem de República ens ha estat impossible escoltar-los, per considerar ells que aquesta població de tradició liberal era innecessària la propaganda, puix es feia més precisa en altres pobles de la Comarca.

Obri l'acte el senyor Estartús amb un bell parlament explicant els fets històrics de la crema del poble, amb una emoció tan viva que es traslluí al públic que l'escoltava amb devoció, tota vegada que en aquells moments era l'ànima la que parlava, l'ànima impressionada pels fets presenciats per un marrec de quatre anys, que eren els que comptava l'orador quan l'entrada dels carlins a Tortellà. Tornà a repetir la frase del cementiri, doncs — digué — si no recordéssiu les gestes dels vostres avis que procuraren que vosaltres tinguéssiu més bon viure, serieu a més d'un poble desagraït, un poble fatalment predestinat a morir. Acabà el seu parlament amb uns versos d'en Gomà dedicats a Tortellà, en "La Campana de Gràcia", i dedicà uns mots a l'únic supervivent dels voluntaris tortellanencs, Joan Plana (a) "Gall", present a l'acte.

En nom de la comarcal d'Esquerra Republicana de Catalunya parlà el nostre amic i valent company Artemi Casanovas, mestre de La Canya, que amb paraula vibrant va descriure les aparents decepcions d'una part del poble per la República, d'aquella part del poble que esperava que quan vingués la República haver-ho conquerit tot. Moltes coses passen — digué — perquè el poble no exigeix el que les lleis ja li donen fet. El poble ha de lluitar sempre amb el mateix coratge i bandejar tot l'indesitjable encara que sigui del nostre camp. Explicà l'actuació de l'esperit revolucionari que la Comarcal d'Olot vol imprimir en els actes de la provincial del partit. Que els nostres dirigents han de prometre poc i fer molt perquè el poble se senti ajudat pràcticament en els seus desitjos. Que els traspessos de serveis siguin més efectius i que la Minoria parlamentària de Catalunya no es miri en massa complaença els regateigs que Madrid ens fa en la dotació dels serveis. En això trobaran el nostre recolzament, perquè nosaltres no volem l'experiència del 1873, i per segona vegada perdre la República. Poble tens d'estar vigilant sempre.

El senyor Bancells, Diputat del Parlament Català per la Circumscripció, digué que portava la salutació de la republicànissima Tossa de Mar, poble típic i admirat de la nostra Costa Brava. Aquella, com la vostra, — expressà — són poblacions que recorden les gestes glorioses dels nostres avant-passats i pobles que obren així són amarats de civisme. Continueu així, tota vegada que seguint aquest camí s'arriba la immortalitat.

El senyor Cerezo, Diputat per Catalunya, explicà que portava la representació del Centre d'Unió Republicana de Girona, i en nom d'ell s'honorava en retre l'homenatge als màrtirs dels

fets de Tortellà. Seguidament entrà de ple a donar compte de l'actuació del Parlament Català en el que es refereix a la part agrària, com a President de la Comissió corresponent. Comentà l'alcanc de la Llei de solució de conflictes del Camp i de la que està en preparació respecte Contractes d'Arrendaments. Així que aquesta llei sigui un fet, s'haurà acabat la ignomínia més gran o sigui l'aparceria. Els arrendaments tenen que ésser cotats i, per tant, els esforços d'ell i companys s'encaminaven per aconseguir-ho. Com a colofó, endegà censures a les dretes i a la clericalla en general que espera de la dona amb llur vot, per poder redreçar-se. Confien — digué — amb el vot vostres, dones, perquè segons ells la vostra pensa és més migrada, i tornar a endogalar al poble. La clericalla ha d'ésser bandejada per sempre més. Ella, amb el rei feló, fou la causa de les desfetes del Marroc, principalment la de l'any 1921, que deixà 20 mil vides espanyoles en els seus camps i sense cap profit. Recordeu, dones, que l'entregar el vot a la dreta és donar els vostres fills altra cop a la guerra.

Seguidament parlà el senyor Dot, Secretari del Parlament Català, en mots i conceptes molt enlairats, de tal manera que nosaltres agaféssim els exemples dels homes del 1873 per defensar en tots els aspectes les llibertats conquerides i procurar d'endegar tot el de la República en vers camins honrats. Nosaltres en aquests moments estem preparant els camins dels nostres fills — digué — doncs més no es pot fer, perquè la feina feta amb la que s'ha de fer encara, hi ha una enorme diferència, perquè l'evolució a portar a cap és de tal magnitud, que la màquina estatal no estarà a punt de funcionar fins d'ací uns anys; però s'ha de tenir en compte que la República serà de la manera que nosaltres volguem, és a dir el poble és el veritable plasmador de la República. Nosaltres hem de posar la via per on ha de passar el tren dels nostres fills.

A continuació, el senyor Santaló, Cap de la minoria parlamentària de Catalunya en el Parlament Espanyol, remarcà que davant del públic de Tortellà es sentia cohibit per molts conceptes, cosa estranya en ell ja que està en contacte contínuament amb públic de diferents llocs, i el fet era per diferents raons: Primera, perquè tantes vegades havia promès venir quan les circumstàncies m'ho permetessin i no havia pogut complir-ho fins avui. Segona, perquè aquest poble li dec molt per donar-me una majoria que em portà el 28 de juny a les Corts Constituents, sense conèixer-me, és a dir, em donà la seva confiança a cegues, que avui haig de regracià-la més. Tercera, per pressentir dintre meu un congènit amb llurs habitants, puix els meus pares eren fills d'Albanyà, que està a l'altra banda de la mateixa serralada que us dona horitzó a vosaltres. Quarta, per amistats que de temps tinc en el poble. Després d'una sèrie de digresions per explicar aquests punts recordà la lloança i recordança de les coses de la llibertat en les republicanes terres de Girona. Una festa igual a la vostra celebren a Girona, La Bisbal, Port-Bou, Puigcerdà, Olot, la qual cosa prova que com cap altra terra d'Espanya, la de Girona és liberal de temps. Ensalça la vida del republicà voluntari en els focs de Tortellà, Joan Planas, únic supervivent i recorda que el valent soldat de llibertat ha anat d'any a any assistint a la commemoració del màrtir de Girona En Ferrándiz i Bellés. Passa a recordar al senyor Casanovas que en el seu parlament hi ha un xic d'agror amb barreja de dolçor, que li recorda el menjar d'aquest nom que s'acostumava en les nostres comarques per la Festa Major. Sense cap motiu de molestar a l'amic, dec haver de dir que la Minoria Parlamentària de Catalunya al Parlament d'Espanya ha fet i fa tot el que pot, perquè els serveis que es traspassin a la

Generalitat siguin fets de la manera més d'acord amb el pensament català, i que no està en llurs mans l'aconseguir més, puix tot està en mans de la Comissió Mixta. Nosaltres només podem fer que recolzar als nostres representants. Artemi Casanovas, home de conviccions revolucionàries, que el seu aspecte és de 40 anys però que té el cor de 18, creu que les mateixes conviccions es poden portar a la pràctica en el si de la Comissió Mixta i no és així, perquè la burocràcia dels Ministeris fa inacabable, per diferents conceptes i per diferents tendències, els dits traspessos. Acabà dient que continués el poble pel mateix camí i que sense cap fi interessat ell reclama sen en votar, doncs la dreta sempre està a punt de fer de les seves i que el vot de la dona en el qual ells hi tenen tanta fe no sigui més que el seu enfonzament més gran.

Seguidament, el senyor Governador tancà l'acte fent història dels traspessos de serveis, en què ell hi ha d'estar tan lligat, perquè ell vingué ja ésser-ho precisament per a facilitar-los. Trobaven estrany unes dones que he sentit — digué — que jo amb vestit senzill i còmode fos el Governador. Ho explicaven en anar aquest matí al cementiri, i és que estaven acostumades a veure que els governadors de la Monarquia que anava amb tota classe de seguiments de gent que darrera d'ells hi anava a medrar-hi. Jo sóc fill del poble i a ell me dec. Sense el poble, jo no seria res. Podeu venir a mi com irieu a un company i segur de què us serviré fins on pugui. Fa una sèrie de consideracions per recordar les gestes dels avant-passats en el poble al qual es congratula de conèixer. A nosaltres, tant l'extrema esquerra com l'extrema dreta ens ataquen, però no hi fa res, l'Esquerra és més forta que mai, perquè l'essència democràtica i republicana que hi ha en ella, encara la fa més forta. Continueu essent un poble digne i aparteu-vos dels extremismes que es toquen i sols serveixen per desorganitzar-vos..

Acabat l'acte marxaren tots els Diputats i Sr. Governador per la carretera de Montagut per presenciar, més o menys el que precisa fer, per arranjar el pont trencat per una riuada. Després foren despedits en el mateix lloc per l'Alcalde i el que suscriu.

Com a nota simpàtica hem d'assenyalar que per iniciativa del senyor Santaló es recolliren entre els Diputats i demés assistents a l'acte un trimestre per donar una pesseta diària al veterà Joan Planas (a) "Gall", únic voluntari supervivent. Això mentre es tramita d'altres organismes perquè sigui un fet el que la tingui per sempre.

Un comentari per desfer un error d'interpretació per part del públic, el qual entengué que el fet de què el senyor Santaló recollís unes paraules del senyor Casanovas (Artemi) i les hi rebatés, era un duel de dos enemics i no és tal cosa, sinó que el senyor Santaló té una responsabilitat més alta i veu des d'aquell punt de massa seny les coses, i nosaltres amb la posició del senyor Casanovas no fem més que traslladar als nostres representants els batecs del poble amb el qual sempre hi hem de conuiu. Al fi i al cap, així ha d'ésser perquè els dos oradors estigueren encertats en els seus respectius judicis. Hi ha d'haver una força, el poble, que ha d'impulsar, i una altra, el Parlament, que ha de controlar els dits impulsos. Si el senyor Casanovas s'amotllés a la manera de pensar del senyor Santaló, nosaltres no ho trobaríem bé, perquè per damunt de tot estimem la sinceritat, i en els dos li trobem, però jutjada des de punt de mira diferent. El senyor Santaló és informador més de les vegades del Cap del Govern espanyol, i el senyor Casanovas ho és del poble i, per tant, no és més que un crit d'alerta.

NARCÍS SUÑÉ

Tortellà, agost de 1933.

LA SELVA

CALDES DE MALAVELLA

LA INTRANSIGÈNCIA

La classe burgesa per entorpir la marxa ascendent de la República fomenta l'atur forçós, és un mal que ells mateixos han buscat per veure si contraresten les lleis republicanes. Amb el tòpic de la crisi econòmica que travessa el món, volen justificar el no poder admetre més obrers en llurs fabricacions. Diuen ells que fan esforços desesperats per a poder mantenir els que tenen i no els hi és possible de fer més del que fan.

Nosaltres no volem pas dir que en alguna indústria no sigui veritat, però el cas és que n'hi han d'altres que per la intransigència dels seus propietaris mantenen la norma de no donar feina i si els fos permès suprimirien els que tenen per crear més conflictes a la República.

Concretant-nos a Caldes, hem de dir que els 18 o 20 parats podrien trobar feina tots, sinó imperés l'esperit retrògrada de què estan amarats els senyors que podrien donar-los-hi. Fem aquesta afirmació perquè les cases "Vichy Catalan, S. A." i "Aigua Imperial, S. A.", que són les dues més importants de les que embotellen l'aigua mineral de Caldes, no poden donar l'abast a les comandes que tenen. Prefereixen deixar la clientela abans de llogar més gent, i és que com que estaven acostumats a fer sempre el que volien, no estan encara convençuts de què els hi ha arribat l'hora de passar per la llei.

Aquestes cases, durant molt temps, anys podríem dir, han fet fer als seus obrers deu i onze hores diàries. Avui la República, mirant pel benestar de la classe productora, els ha obligat a fer la jornada legal de vuit hores, i és clar, s'han trobat que no poden complir els compromisos contrets perquè tenen insuficient nombre d'obriers per poder quedar bé amb llur clientela. D'això ja n'estan convençuts, però com que es creuen aconseguir que per ells es faci un règim de favor, es resisteixen a llogar més personal, i es deixa en peu un conflicte que pot donar resultats contraproductius.

Nosaltres tenim la seguretat que les nostres autoritats faran complir les lleis, sigui qui sigui el que les vulneri, castigant a aquests per les infraccions que cometin.

Ara el senyor Administrador del "Vichy" ha disposat que les vuit hores es facin a preu fet, cosa que no és legal. Potser es po-

dria arranjar aquest assumpte dirigint-se directament a la Junta Administrativa de l'al·ludida casa, perquè així es podrien donar compte de tot el que està passant degut a la intransigència del senyor que tenen al front de l'establiment de Caldes.

Esperem de les nostres autoritats que per tots els mitjans legals aturaran l'espectre de l'atur forçós que s'inicia en aquesta forma vila.

FREDERIC

Caldes, agost de 1933.

***

MUNICIPI. — Sessió del dia 22. Es llegeix la correspondència i seguidament es dona compte d'una petició feta pels veïns de Sant Sebastià demanant una passera en el lloc denominat de can Pol. Com que els terrenys pertanyen a la Companyia de M. S. A., s'acorda demanar a la dita Companyia el permís i mirar si es pot fer conjuntament amb la mateixa. Es dona compte també de què el Casino Recreatiu Republicà (abans Casino Caldense) fan funcions a la terrassa sense el corresponent permís de les autoritats i al mateix temps es proposa que s'envii un comunicat al veï senyor Perxachs comunicant-li que si en el termini de deu dies no ha cedit els terrenys o no ha posat una valla tancant-los, es procedirà a fer-ho per compte de l'Ajuntament a càrrec del susdit senyor. Aprovats per unanimitat el dirigir els corresponents avisos al Casino i al senyor Perxachs, per infraccions de les ordenances municipals.

Una volta aprovats, semblava que el senyor Secretari volia fer alguna observació, i en efecte digué que li semblava un xic violent. El senyor President de la Comissió Gestora amb gran energia digué que no estava disposat a tolerar cap infracció i que ja estava tip d'aquestes anomalies i no volia que amb aquests terrenys pasés el mateix que amb els de l'Escorzador.

El vocal senyor Campeny manifestà que havia rebut algunes queixes referents a què els carros que fan el transport de les aigües minerals, degut a les seves males condicions, perden per les carretes i carrers del poble les puntes de les caixes, cosa que ocasiona ferides al bestiar i desperfectes a les rodes dels autos. S'acordà enviar un comunicat perquè els carros vagin amb les degudes condicions.

Referent a la comunicació que es dirigeix al senyor Perxachs, nosaltres hem de dir que la trobem molt natural, perquè segons tenim entès l'Alcaldia proposa al Casino Recreatiu Republicà (així tal com està escrit diu el rètol de l'edifici) que posi voravies a

Aprovats els Reglaments dels següents Sindicats: "Unió de Defensa Agrària d'Anglès i Comarca"; "Sindicat Agrari de Caldes de Malavella"; "Sindicat Agrari de Madremanya" "Unió de feixinaires d'Anglès i Comarca".

la part del carrer continuació del de Prim, aquell allega que aquell carrer era propietat particular del senyor Perxachs i l'Alcaldia es dirigí a l'esmentat senyor perquè posés voravies, doncs en cas contrari hauria de tancar aquest carrer. Són molt lloables els esforços de la representació de l'Esquerra dintre la Comissió Gestora, puix degut a la seva intel·ligència i amor al poble aquest es va aixecant del nivell que el tenien sotmès aquells senyors que arranjava tots els assumptes al voltant d'una taula del cafè del Casino. En setmanes successives anirem comentant la tasca que fan aquests dos homes del Centre Cultural d'Esquerra Republicana.

Senyors de l'"Imperial": els 20 minuts de més que treballen els obrers són per recuperar les festes. I no hi ha cap llei que autoritzi a fer els dos dies següents de la mateixa 30 minuts per a recuperar els 20 que segons vosaltres han de fer també el dia de la festa estipulada en el contracte?

Ens podrien dir els vigilants de la carretera per quina raó els cotxes dels Balears "Vichy Catalan", "Prats" i "Soler" que fan el servei de l'estació porten els llums sempre apagats? Suposem que la llei és per a tots igual.

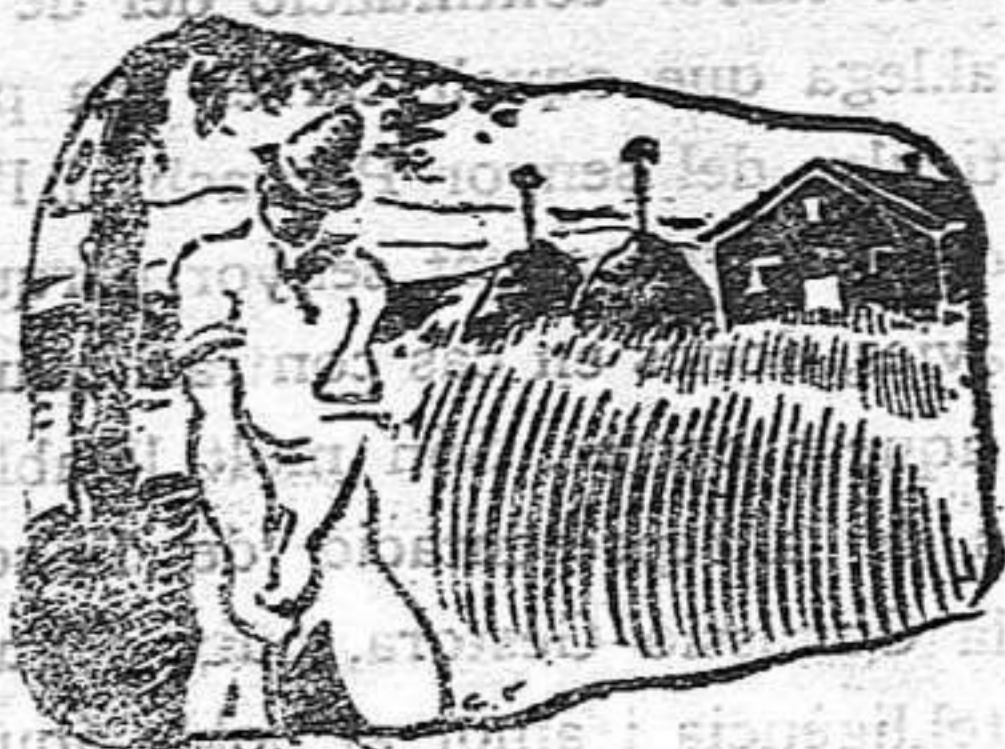
Les cases "Vichy Catalan, S. A." i "Aigua Imperial, S. A." no poden servir les comandes que tenen; diuen que és degut a què els hi han fet complir amb la jornada de vuit hores. En el poble hi han alguns obrers en atur forçós. ¿Perquè no els lloguen? Resistint-se a fer-ho és sabotejar el règim republicà, i més quan es pot comprovar que no tenen prou gent per a servir totes les comandes.

Segons tenim entès, entre la casa "Vichy Catalan, S. A." i els seus obrers, tenen estipulat un calendari de festes. Una d'aquestes és la del dia 15 d'agost. En aquest dia, la casa "Vichy Catalan, S. A." va treballar el matí. Quan una festa està fixada com a tal, no es pot treballar encara que es paguin com a hores extraordinàries i molt menys com a ordinàries.

CORRESPONSAL

Ha quedat constituïda la Comarcal Agrària del Districte de Vilademuls.

J. BALAGUER TORT
ADVOCAT
Progrès, 12 - 1.er - 1.^a
Telèf. 153 Girona

GARROTXA

OLOT

NOMENAMENT. — Ha estat nomenat, amb caràcter interí, Dipositari del nostre Ajuntament, el ferm republicà, militant de l'Esquerra, i excel·lent amic nostre, Josep M. Mir Mas de Xexàs.

La nostra cordial enhorabona.

"EL DEBER" ESTA DE BROMA. — Amb un to mig alegroi, aquest setmanari dedica un divertit comentari a la "Colossal Becerrada" del diumenge passat.

Sort, diu, que el programa era en castellà, com si en català no s'hi escrivissin programes d'aplec feixistitzants que és ben segur fan més mal a la joventut i esperit liberal de Catalunya que l'espectacle blasmat pel confrare catòlic. A més, quan aquest espectacle, que nosaltres voldríem que les lleis prohibissin, s'ha fet a benefici de l'Hospital o de la Creu Roja, ha estat ben vist per tothom, però quan és a benefici de l'Escola d'Estiu i Colònies escolars, llavors desferma una protesta, que, de fer-la sempre, estaria molt bé.

El comentari sembla fet per un esperit juvenívol, i deuria estar tan irat que àdhuc retira el nom de "simpàtiques" a les senyorettes que acompanyaven la Presidència, encara que ja diu que això ho fa en un moment de malhumor i "temporalment!" Res, que hom no sap com prendre-s'ho, si en broma o bé seriosament la protesta irònicofestiva que fa "El Deber".

PER LLOGAR: Des de 1.er de gener de 1934 el local baixos del Casino Olotí.

Informaran al mateix Casino, de 9 a 10 de la nit.

EL GIRONES

GIRONA

El dijous al matí, el governador, en rebre els periodistes, els donà compte del greu problema que planteja la gran concentració d'obriers sense treball que de diferents punts de la península acudeixen a la frontera amb l'esperança d'anar a les veremes de França, sense tenir en compte que la veïna República només en necessita un petit tant per cent dels que s'hi presenten i que sense carta de treball la gendarmeria francesa no els permet passar la frontera.

Entre el dimecres i el dijous, prop d'un miler hagueren de retornar i s'estacionaren a Port-Bou, constituint un perill per totes aquelles vinyes i hortes, degut a la seva total indigència.

Entretant s'espera trobar una solució, el Governador ha cursat el següent telegrama a tots els altres governadors:

"Ruego V. E. haga saber por medio de la prensa y de los alcaldes de los pueblos respectivos que en Francia no se permite la entrada de ningún obrero que además de pasaporte no lleve contrato de trabajo, no pudiendo tampoco entrar los que se proponen ir a la vendimia por estar cubierto con exceso cupo que necesitan para tales operaciones, motivos por los cuales no deben emprender viaje ya que en otro caso tendrán que regresar al punto de procedencia."

***

LA GENERALITAT CONCEDEIX UNA NOVA SUBVENCIÓ PER ARRANJAMENT DELS ESTRALLS CAUSATS PELS AIGUATS EN LES NOSTRES COMARQUES. — El Conseller d'Agricultura del Govern de la Generalitat de Catalunya senyor Mies, ha comunicat al senyor

Governador, que en l'últim Consell celebrat, va acordar-se concedir una nova subvenció de 50.000 pessetes per a les obres de reparació dels estralls causats pels aiguats del desembre darrer en les nostres comarques.

Referent aquesta nova subvenció el senyor Prunés ha dit que juntament amb el remanent de les subscripcions i subvenció de l'Estat, permetrà, amb l'aportació del tant per cent amb què contribueixen els Ajuntaments, realitzar els projectes redactats que es refereixen a obres en els termes de Ventalló, Crvià de Ter, Vall-llobrega, Sant Joan de Palamós, murs de defensa a Pedret i a la Devesa a Girona, Castelló d'Empúries, Vilanova de la Muga, Perelada i Port de la Selva.

***

OBRERS RETORNATS DE FRANÇA.

— L'aglomeració d'obriers a Port-Bou, produïda per no ésser permesa l'entrada a França als que no posseeixen contracta de treball ha minvat considerablement.

Més de 150 obrers han sortit ja cap a Casp i Alcantarilla, i molts altres han retornat també a llurs respectives procedències.

***

EL CONFLICTE DE PALAFRUGELL.

— Pot donar-se per resolt el conflicte de la fàbrica "Armstrong" de Palafrugell, i del qual la premsa local se'n havia ressò.

Falta aprovar el petit detall d'una de les bases, el qual segurament aquesta tarda quedarà aprovat.

***

El diputat al Parlament de Catalunya don Laureà Dalmau, ens comunica haver rebut una carta del Conseller d'Agricultura i Economia de la Generalitat, on Pere Mies, assabentat que a proposta del Conseller del Treball senyor Casals, en la darrera reunió del consell el Govern de la Generalitat ha aprovat un crèdit de 50.000 ptes. per tal que la Junta Pro-damnificats de les comarques gironines pugui realitzar les obres de defensa que en el moment actual es considerin més urgents.

Aquest crèdit és resultat de les gestions que conjuntament tots els Diputats catalans de les comarques gironines venien fent prop dels consellers de la Generalitat per tal de creure-les justes i necessàries.

Segons informació d'Irene Polo publicada el 20 d'agost en «L'Opinió», un capellà anomenat Vidal, nebot del Bisbe d'Urgell declara pot matar-se sempre que sigui en defensa pròpia.

Els manaments de Deu, divulgats per Moisès no fan cap salvefat. Diu simplement «no mataràs». Molt còmoda l'interpretació, i completament d'acord amb les orientacions modernes de l'Església.

BAIX EMPORDA

PALAFRUGELL

Dintre poc quedaran formades totes les Comissions arbitrals disposades per la Llei de solució dels conflictes derivats dels contractes de conreu, votada en el mes de juny darrer pel Parlament de Catalunya. Segons ens informen, la Comissió arbitral de la comarca del Baix Empordà serà presidida pel nostre amic senyor Josep Sagrera Corominas, alcalde de Palafrugell.

Ben conegudes de tothom les activitats del senyor Sagrera per tot el que fa referència als problemes del camp, tot fa esperar que aquest nomenament serà entusiàsticament rebut entre els nostres agraris.

***

Sembla que en la major part de les poblacions d'aquesta comarca ha tingut una acollida francament encoratjadora als propòsits de la Generalitat, estimulats pel nostre Municipi i la "Caixa d'Estalvis", de crear un subnucli sanitari baix-empordanès.

Per part de la Generalitat, el Conseller de Sanitat i Assistència Social Sr. Dencàs i el Cap de Serveis Sanitaris Dr. Mestres, estan disposats a portar ràpidament a la pràctica

tots els projectes presentats per a llur estudi.

***

El passat diumenge tingueren lloc a Tamariu uns animats festeigs. Hi va haver tota mena de jocs de mar i ball tot el dia. Com sempre que es fa quelcom a Tamariu, la concurrència, ja és extraordinària de cada dia festiu, fou diumenge formidable.

També aquest mateix dia tingué lloc la Festa Major del barri del Canadell.

En ple domini de Festes Majors de les nostres barriades, els propers dissabte i diumenge celebrarà la seva el popular barri de Llofriu.

***

Pel nostre amic Joan Costa, antic defensor dels colors del Palafrugell F. C., ha estat demanada la mà de la gentil Teresa Rodríguez, germana del regidor d'Esquerra Republicana d'aquest Ajuntament, Joan.

Enhorabones.

***

Dilluns propassat, dos desconeguts intentaren robar en la casa coneguda per can "Dolfo". Els crits de la mestressa, que trobà els dos subjectes remenant per la taula del despatx, tingueren la virtut de fer marxar corrents els lladregots.

Immediatament, entre el veïnat i al sentir els crits, s'organitzà una batuda pels carrers dels voltants que no va donar cap resultat.

***

L'Ajuntament acordà, en sessió de la darrera setmana, gestionar l'arrendament d'uns nous locals per a escoles en la barriada de Llofriu, ja que els actualment existents no reuneixen les condicions sanitàries i higièniques adequades.

C.

OCASIÓ

Piano elèctric, bon estat, que val tretze mil pessetes, es ven a preu de ganga. — Raó: Cafè Colonial, Caldes de Malavella.

Servei a domicili i al major.

Dipòsit de vi de

Joan Moriscot

Ultònia, 5

GIRONA

VINS: Priorat, Múrcia, Alacant, Valdepenyas, Jumilla, Secuita, Vinebra.

Responent de la qualitat dels mateixos.

Esmolament de Navalles a la perfecció

VENDES DE TOTA CLASSE D'ARTICLES PROPIS PER BARBERIA. — GAVINETERIA FINA. GRAN ASSORTIT EN PERFUMERIA.

JOSEP SERRA

Argenteria, 10 - GIRONA

Comerciants agricultors

Abans de fer vostres compres a neu a visitar el nou Magatzem de grans i pinsos Enèrgic

— de —

Jacint Codina

No deixeu de fer una prova de els aliments concentrats Enèrgic, per Vaques, Vedelles, Porcs, Gallines i altre bestiar de corral. PRODUCTE NACIONAL AMB PATENT I MARCA REGISTRADA
Passeig de Blai, n.º 31 OLOT Telèfon, n.º 113
Casa central: VIC Rbla. Deballades, n.º 15 - Tel. n.º 192

Societat ANÓNIMA DE TRANSPORTES OLOT

Servei de Recader diari entre Olot i Barcelona i viceversa amb combinació de l' **Agència Arias**

PASSEIG DEL BORN, N.º 13

Telèfon, 13354

Es garanteig un Servei Ràpid, Econòmic i Perfecte. — Paquets entregats al vespre a Olot, a les nou del matí del dia següent són lliurats als consignataris de Barcelona, i així mateix els que són entregats a Barcelona fins a la una de la tarda, a les set de la mateixa arriben a Olot.

S'ADMETEN ENCARRECS A: ANÓNIMA DE TRANSPORTES

(Carrer Antoni Llopis) i a les SUCURSALS: Plaça de la República, 11. - Telèfon, 48 i carrer de la Proa. 7

(ABANS «CASA SINGLA»)

A més, aquesta Societat compta amb un vagó diari de Sant Joan les Abadesses a Barcelona i viceversa, pel transport de mercaderies de Petita Velocitat que limita el temps en el trajecte a dos dies.

Cooperació
de Fundició
 de ferro i metalls
OLOT
 Carretera de Girona, 21
 Treball esmerat i
 preus mèdics.

FONDA DE

RAMON ROVIRA

Ronda Dr. Robert, núm. 43
GIRONA

TELÈFON, 330

CALDERERIA I CALEFACCIÓ CENTRAL
FUMISTERIA
Soldadura Autògena i Tall per oxigen
Instal·lació d'Aparells Sanitaris

de

PERE VALENTI FURTET

Calderers, 13 - GIRONA

CENTRE D'ESPECIFICS

UNIC A LA COMARCA

Els millors productes medicinals. - TOTS ELLS D'ORIGEN. - Unics de propietats terapèutiques garantides.

Plaça de les Castanyes · GIRONA · Telèfon, 144

FARMACIA RIBAS

Radio Selecte

CLARION, **PHILCO**, FADA, FERM i totes les marques, últims models des de **4 pessetes setmanals**.

Carrer Olivo, 8 (davant camp d'Esports)

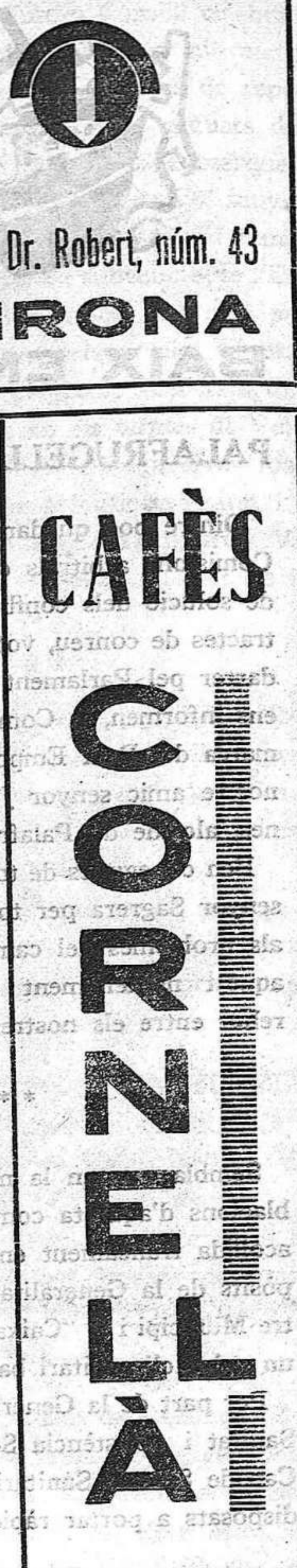
Bicicletes

LES MILLORS MARQUES A

4 pessetes 25 cèntims setmanals

SENSE ENTRADA

- GIRONA

CAFÈS CORNELLÀ

SUCRES
 EMPAQUETATS

Girona
 TELÈFON, 321

Casa Escatllar

APARELLS DE RADIO
"FADA"

FERRETERIA I BATERIA DE CUINA
 OBJECTES PER A REGALS
 LOÇA SANITARIA

Rambla Llibertat, 28 - Mercaders, 6-7

CALÇATS MALARET

Vendes a l'engrós i detall

RAMBLA LLIBERTAT, 5
GIRONA

Gràfiques
DARIUS
BAHOLA
 Girona